

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Magyar filozófia

Egyetemi tanév: III. év

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Történelem és Filozófia Kar
1.3. Intézet	Magyar Filozófiai Intézet
1.4. Szakterület	Filozófia
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Filozófia
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve		Magyar filozófia				A tantárgy kódja		HLM 2501			
2.2. Az előadásért felelős tanár neve			Kerekes Erzsébet								
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve			Kerekes Erzsébet								
2.4. Tanulmányi év		4	2.5. Félév		5	2.6. Értékelés módja		V	2.7. Tantárgy típusa		SzT

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor/projekt	2
3.4. Tantervben szereplő összórászám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					Óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					14
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					28
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					14
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					8
Vizsgák					6
Más tevékenységek:					-
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összórászám					70
3.8. A félév összórászám					56 fiz./126 konv.
3.9. Kreditszám					5

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	
4.2. Kompetenciabeli	

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	A hallgató kötelező jelenléte az előadások 70%-án, vagyis a 14 előadásból 9-en.
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	A hallgató kötelező jelenléte az összes szemináriumon. Az elmulasztott szemináriumok pótolhatók.

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai/kulcs-kompetenciák	C1 A filozófia elméleti és történeti alapjainak beazonosítása és megfelelő alkalmazása: elvek, értékek, etikák, gondolkodási módozatok és gyakorlatok C2 Általános és ágazati filozófiai gondolatok, témák és problémák rendszerezése és megfogalmazása C3 Megoldások, konklúziók vagy alternatív probléma-megközelítések erős és gyenge pontjainak a kritikai gondolkodás (logikai elemzés és értékelés) általi beazonosítása C4 Az emberi cselekedetek, tapasztalatok és létezés okainak, elveinek és értelmének a kimutatása C5 Filozófiai gondolatok/ismeretek létrehozása és közlése C6 Személyközi és interkulturális közvetítés a személyközi és és interkulturális problémák beazonosítása, elemzése és megoldása révén
Transzverzális kompetenciák	CT1 Közepes nehézségű problémahelyzetek realista, illetve mind elméleti, mind gyakorlati érveléssel való kezelése, hatékony megoldásuk érdekében CT3 A szakmai továbbképzés szükségletének az önértékelése a személyes autonómia, a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-piaci követelményekhez való alkalmazkodóképesség fejlesztése céljából

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	A magyar filozófia elméleti és történeti alapjainak adekvát azonosítása és alkalmazása: alapelvek, értékek, etikák, gondolkodásmódok és gyakorlatok.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	1. A magyar filozófia alapvető fogalmainak és elméleteinek azonosítása és meghatározása adott filozófiai szövegek olvasása során. 2. A magyar filozófiai szövegeknek/elméleteknek a sajátos terminológia alapján történő analitikus és szintetikus vizsgálata.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Az előadásban tervbe vett tematikával és a könyvészet tanulmányozásával kapcsolatos kérdések megbeszélése. A magyar filozófiatörténet kutatásának szintjei és formái	- interaktív kurzus: előadás és multimédiás bemutató, példák alapján történő beszélgetés	Kiemelt szempontok: a hallgatók kérdései; példák, magyarázatok
2. Enciklopédizmus és karteizianizmus a XVII. században. Apáczai Csere János	- interaktív kurzus: előadás és multimédiás bemutató, példák alapján történő beszélgetés	u.az
3. A magyar filozófiai szaknyelv kialakulása (17.sz.-20sz.), Sartori Bernárd, Benyák Bernát, Kant-vita (Márton István), Hegel-pör (Szontágh Gusztáv), Filozófiai Múszótár, Akadémia, Magyar Filozófiai Szemle	- interaktív kurzus: előadás és multimédiás bemutató, példák alapján történő beszélgetés, problematizáló szövegértelmezés	u.az
4. Erdélyi felvilágosodás: Köteles Sámuel, Nagyajtai Körmöczy János, Sipos	- interaktív kurzus: előadás és multimédiás bemutató	u.az

Pál	- példák alapján történő beszélgetés	
5. A reformkor politikai filozófiája. Eötvös József	- interaktív kurzus: előadás és multimédiás bemutató, példák alapján történő beszélgetés	u.az
6. Böhm Károly és Alexander Bernát A századforduló: Böhm Károly újkantiánus rendszere.	- interaktív kurzus: előadás és multimédiás bemutató, példák alapján történő beszélgetés	u.az
7. A XX. század elejének irányzatai (és azok képviselői) a magyar filozófiában: materializmus, pozitivizmus, neokantianizmus, szellemtörténet és vitalizmus, neoskolasztika, protestáns gondolkodók, fenomenológia, egzisztencializmus és egyéb irányzatok. A Böhm-iskola: Málnási Bartók György, Tankó Béla, Kibédi Varga Sándor, Ravasz László, Tavaszy Sándor. Népnevelés: Balázs Ferenc	- interaktív kurzus: előadás és multimédiás bemutató, példák alapján történő beszélgetés	u.az
8. Rendszerek, rendszerkísérletek és összefoglalások a XX. század elején: Böhm Károly, Pauler Ákos, Brandestein Béla, Medveczky Frigyes, Palágyi Menyhárt, Pályi Ede, Zalai Béla, Halasy-Nagy József. Diszciplínák: ismeretlemélet és logika, tapasztalati és kísérleti lélektan, pszichoanalitikus és rokon irányok, történelemfilozófia, társadalomfilozófia, jogfilozófia, etika, esztétika, filozófiatörténet.	- interaktív kurzus: előadás és multimédiás bemutató, példák alapján történő beszélgetés	u.az
9. A fiatal Lukács esszéfilozófiája és esztétikája. Lukács-iskola (Fehér Ferenc, Heller Ágnes, Márkus György, Vajda Mihály).	- interaktív kurzus: előadás és multimédiás bemutató, példák alapján történő beszélgetés	u.az
10. Nemzetkarakterológia: Karácsony Sándor, Prohászka Lajos.	- interaktív kurzus: előadás és multimédiás bemutató, példák alapján történő beszélgetés	u.az
11. Dekonstruált nemzetjellemtan: Bibó István. Bibó jogfilozófiája és politikai filozófiája	- interaktív kurzus: előadás és multimédiás bemutató, példák alapján történő beszélgetés	u.az
12. Hamvas Béla és a tradicionális iskola. Kerényi Károly	- interaktív kurzus: előadás és multimédiás bemutató, példák alapján történő beszélgetés	u.az
13. Filozófiai esszé: Bretter György, Egyed Péter, Tamás Gáspár Miklós.	- interaktív kurzus: előadás és multimédiás bemutató, példák alapján történő beszélgetés	u.az
14. Mannheim Károly ideológiakritikája Tengelyi László, Fehér M. István filozófiai munkássága.	- interaktív kurzus: előadás és multimédiás bemutató, példák alapján történő beszélgetés	u.az
Könyvészet Apáczai Csere János, Magyar Encyclopaedia, Bukarest, Kriterion, 1977. Bartók György, (Málnási): Akadémiai értekezések, A „Rendszer” filozófiai vizsgálata, Az „Eszme” filozófiai vizsgálata, A „Szellem” filozófiai vizsgálata, A metafizika célja s útjai, A lét bölcséleti problémája, Ösztön, tudat, öntudat, Mikes International, Haga, 2004. Bretter György, Itt és mást, Kriterion, Bukarest, 1979. Bibó István Kényszer, jog, szabadság, In: Bibó István: Válogatott tanulmányok, Első kötet (1935–1944), Magvető		

Könyvkiadó, Budapest, 1990.

Böhm Károly: Az ember és világa. 1. rész. Dialektika vagy alapphilosophia , 2. rész. A szellem élete , 3. rész. Axiologia vagy érték tan, 4. rész. A logikai érték tana, 5. rész. Az erkölcsi érték tana ,

<http://mek.oszk.hu/01100/01146/>,

Egyed Péter: Szellem és környezet: filozófiai esszék és tanulmányok. - Cluj-Napoca : Polis, 2010

Eötvös József.: A XIX. század uralkodó eszméinek befolyása az álladalomra 1-3. In: Báró Eötvös József összes munkái, 13-15. Kiadja Ráth M., Pest, 1902.

Fehér M. István: *Filozófia, történet. Értelmezés.* Hermeneutikai tanulmányok 2000-2020. I-IV. kötet, L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2020.

Hamvas Béla: *Scientia sacra*, 1942.

Hanák Tibor: Az elfelejtett reneszánsz – A magyar filozófiai gondolkodás a század első felében. Bern, Európai Protestáns Szabadegyetem, 1981. Budapest, Göncöl Kiadó, 1993.

Karácsony Sándor: *A magyar lélek.* Budapest: Exodus-kiadás, 1938.

Karácsony Sándor: *A magyar világnézet: Világnézeti nevelés.* Budapest: Exodus-kiadás, 1941.

Kerényi Károly: Görög mitológia, Szukits, Szeged, 1997.

Köteles Sámuel: Az erkölcsi filozófiának eleji I.-II., Marosvásárhely, 1817.

Köteles Sámuel: A philosophia Encyclopaediája, Nagyenyed, 1829.

Laczko Sándor: A dolog és a szó: tanulmányok a magyar filozófiai hagyományról, Kolozsvár: Pro Philosophia – Szeged: SZTE Klebelsberg Kvt. Társadalomtudományi Gyűjtemény, 2013.

Lukács György: A lélek és a formák. Kísérletek, Napvilág Kiadó – Lukács Archívum, Budapest, 1997.

Lukács György: A heidelbergi művészetfilozófia és esztétika. A regény elmélete, Magvető, Budapest, 1975.

Mannheim Károly: Ideológia és utópia, Atlantisz, Budapest, 1996.

Percz László: A fölfedezett reneszánsz: filozófiatörténeti tanulmányok, Veszprémi Humán Tudományokért Alapítvány, 2009.

Percz László: Nemzet, filozófia, „nemzeti filozófia”. Budapest, Argumentum: Bibó I. Szellemi Műhely, 2008.

Percz László: Ki a filozófus?: magyar filozófiatörténeti tanulmányok. Szeged: SZTE Klebelsberg Kvt. – Kolozsvár: Pro Philosophia, 2017.

Rigán Lóránd – Ungvári Zrínyi Imre: Az értelem anyanyelvén. Magyar filozófusok a 20. és 21. században. Komp-Press Kiadó, Korunk, Kolozsvár, 2016.

Tavaszy Sándor, Válogatott filozófiai írások, A kötetet szerkesztette, az előszót és a jegyzeteket írta Tonk Márton, Pro Philosophia, Kolozsvár–Szeged, 1999.

proteo.cj.edu.ro/tavaszy/pdf/Tavaszy_Sandor_-_Valogatott_filozofiai_irasok.pdf

Tamás Gáspár Miklós: Kolozsvári esszék. Van Másik Média S.R-L, Kolozsvár – Kijárat Kiadó, Budapest, 2024.

Tengelyi László: Élettörténet és sorseseemény, Atlantisz, 1998.

Várhegyi Miklós (szerk.): Galagonya magyarok. Szemelvények a magyar nyelvű filozófiából Apáczaitól Böhmig. Veszprém, Comitatus, 1992.

8.2. Szemináriumok	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1.Szemináriumi feladatok leosztása, módszertani követelmények megbeszélése	megbeszélés	
2.Vajda Mihály: Mi a helyzet a magyar filozófiával? In: Veres-Mezsei (szerk.): Gondolatok gondolatokról. Előadások a magyarországi filozófia történetéből. 35.-47.o.; Fehér M. István: A hazai filozófiai munkálkodás ágai és jelentősége, In: Veres-Mezsei (szerk.): Gondolatok gondolatokról. Előadások a magyarországi filozófia történetéből. 11.-35.o Larry Steindler A nemzeti filozófiatörténetírás általános feltételei, Kellék, http://kellek.adatbank.transindex.ro/?cid=781997/7 .	szövegelemzés, megbeszélés	
3.Andreas Pannonius: Könyvecske az erényekről Korvin Mátyásnak ajánlva In: A magyar középkor irodalma. Ed. Szépirodalmi, Budapest, 1984.	u.az	

4. Apáczai Csere János, Magyar Encyclopaedia, Bukarest, Kriterion, 1977.; Apáczai Csere János: Magyar logikácska és egyéb írások, Bukarest, Kriterion, 1975.	u.az	
5. Köteles Sámuel, Közönséges logika vagy az értelem tudománya, Marosvásárhely, 1808., Köteles Sámuel, Az erköltsi filozófiának eleji I.-II. Marosvásárhely, 1817., Köteles Sámuel, A philosophia Encyclopaediája, Nagyenyed, 1829., Köteles Sámuel, Philosophiai anthropologia, Buda, 1839. Sipos Pál: Lehet é, és mennyire lehet a filozófiát popularizálni? 1813. In: Galagonya magyarok. Szemelvények a magyar nyelvű filozófiából Apáczaitól Böhmig. Veszprém, Comitatus, 1992, 129-145.	u.az	
6. Eötvös József.: A XIX. század uralkodó eszméinek befolyása az álladalomra 1-3. In: Báró Eötvös József összes munkái, 13-15. Kiadja Ráth M., Pest, 1902.	u.az	
7. Böhm Károly Az ember és világa. Philosophiai kutatások , 1. rész. Dialektika vagy alapphilosophia , 2. rész. A szellem élete , 3. rész. Axiologia vagy értéktan, 4. rész. A logikai érték tana, 5. rész. Az erkölcsi érték tana , http://mek.oszk.hu/01100/01146/	u.az	
8. Málnási Bartók György: Akadémiai értekezések, A „Rendszer” filozófiai vizsgálata, Az „Eszme” filozófiai vizsgálata, A „Szellem” filozófiai vizsgálata, A metafizika célja s útjai, A lét bölcséleti problémája, Ösztön, tudat, öntudat, Mikes Internatiuonal, Haga, 2004., http://vmek.oszk.hu/html/vgi/vkereses/vborito2.phtml?id=1941	u.az	
9. Varga Béla: Bölcséleti írások, Kriterion, Bukarest, 1979., Tavaszy Sándor, Válogatott filozófiai írások, A kötetet szerkesztette, az előszót és a jegyzeteket írta Tonk Márton, Pro Philosophia, Kolozsvár-Szeged, 1999 proteo.cj.edu.ro/tavaszy/pdf/Tavaszy_Sandor_-_Valogatott_filozofiai_irasok.pdf	u.az	
10. Lukács György: A lélek és a formák. Kísérletek, Napvilág Kiadó–Lukács Archívum, Budapest, 1997., Lukács György: A heidelbergi művészetfilozófia és esztétika. A regény elmélete, Magvető, Budapest, 1975.	u.az	
11. Bibó István: Kényszer, jog,	u.az	

szabadság, In: Bibó István: Válogatott tanulmányok, Első kötet (1935–1944), Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1990., http://mek.oszk.hu/02000/02043/html/2.html , Bibó István: Az európai társadalomfejlődés értelme, In: Bibó István: Válogatott tanulmányok, Harmadik kötet (1971–1979), Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1990. http://mek.oszk.hu/02000/02043/html/430.html ,		
12. Mannheim Károly: Ideológia és utópia, Atlantisz, Budapest, 1996., Bognár Virág Az Ideológia és utópia hajótörése, Mannheim Károly Ideológia és utópia című műve német és angol változatának összevetése, http://www.mtapti.hu/mszt/19962/bognar.htm ,	u.az	
13. Bretter György, Itt és mást. Kriterion, Bucuresti, 1979	u.az	
14. Tengelyi László: Élettörténet és sorseselemény, Atlantisz, 1998.	u.az	
Könyvészet Andreas Pannonius: Könyvecske az erényekről Korvin Mátyásnak ajánlva In: A magyar középkor irodalma. Ed. Szépirodalmi, Budapest, 1984 Apáczai Csere János: A tudománynak kezdetiről. In: Galagonya magyarok. Szemelvények a magyar nyelvű filozófiából Apáczaitól Böhmig. Veszprém, Comitatus, 1992, 21-24. Fehér M. István: A hazai filozófiai munkálkodás ágai és jelentősége, In: Veres-Mezei (szerk.): Gondolatok gondolatokról. Előadások a magyarországi filozófia történetéből, Felsőmagyarország Kiadó, Miskolc, 1994, 11.-35.o Hanák Tibor, Az elfelejtett reneszánsz. A magyar filozófiai gondolkodás századunk első felében, Göncöl, Budapest, 1993. Hajós József, Köteles Sámuel, Irodalmi Könyvkiadó, Bukarest, 1969. Heller Ágnes: Az ismeretlen remekmű, Gond, 1992/1. Mariska Zoltán, A filozófia nevében, Mikes International, Hága, 2003., http://mek.oszk.hu/01300/01351/01351.pdf Mester Béla-Percz László (szerk.): Közelítések a magyar filozófia történetéhez. Magyarország és a modernitás, Áron Kiadó, Budapest, 2004. Percz László: Szép rendbe foglalva, Ister Kiadó, Budapest, 2001. Richard Rorty: A filozófiatörténetírás négy fajtája. Ford. Fehér M. István. In: Magyar Filozófiai Szemle 1986/3.-4. Steindler, Larry: A nemzeti filozófiatörténetírás általános feltételei, Kellék, http://kellek.adatbank.transindex.ro/?cid=781997/7, http://kellek.adatbank.transindex.ro/?cid=78 Ungvári-Zrínyi Imre, Öntételezés és értéktudat. Böhm Károly filozófiája, Pro-Philosophia, Kolozsvár-Szeged, 2002. Vajda Mihály: Mi a helyzet a magyar filozófiával? In: Veres-Mezei (szerk.): Gondolatok gondolatokról. Előadások a magyarországi filozófia történetéből, Felsőmagyarország Kiadó, Miskolc, 1994, 35.-47.o.		

9. Az epizstemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

A tantárgy, azaz a nemzeti nyelvi és kulturális kontextusban értelmezett filozófia, szerepel az alábbi hazai és külföldi egyetemek kínálatában:

- Istoria filosofiei românești, Facultatea de Filosofie a Universității din București
- Storia della filosofia italiana (Prof. G. Cacciatore), Dipartimento di Filosofia "A. Aliotta", Università degli Studi di Napoli "FEDERICO II"
- Krzysztof Piotr Skowroński, Contemporary Polish Philosophy (for foreign students), Institute of Philosophy, Uniwersytet Opolski, Poland
- American Philosophy, University of Dallas, Master's Program in American Studies
- American Philosophy (Cynthia Freeland), Philosophy Department, University of Houston

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	A hallgatónak átmenő jegye (5) kell legyen mind az előadás (vizsga/ dolgozat), mind pedig a szemináriumi (3 szöveg elemzése) feladatokból ahhoz, hogy átmenő jegyet kapjon a tantárgyból Értékeléskor: - a másolás vagy csalás kísérletére 1-es osztályzat jár - a témák nem ismeretére 4-es osztályzat jár	- vizsga vagy dolgozat	A végső jegy az előadásra kapott (vizsga/ dolgozat) jegyből (70%) és a szemináriumi feladatokra kapott jegyből (30%) tevődik össze
10.5 Szeminárium / Labor	- a téma helyes besorolása - a tartalomnak a fogalmi és módszertani keretbe illeszkedő előadása	- a szemináriumokon való részvétel - a vitákban való részvétel - három szemináriumi szöveg elemzése	30 %
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
• 70%-os részvétel az előadásokon és 100%-os részvétel a szemináriumokon. • Egyéni szóbeli és/vagy írásbeli szemináriumi témák kiválasztása, megtervezése és megtartása a félév során (vita, szövegelemzés-kommentár, referátum). • Közepes bonyolultságú írásbeli munka kidolgozása egy adott vagy egy választott témában, vagy szóbeli vizsga a félév tananyaga alapján. • A vitákban, megbeszéléseken való aktív részvétel.			

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)¹

	A fenntartható fejlődés általános ikonja							
								

¹ Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az [SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban](#) történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.

								
--	--	--	--	--	--	---	--	--

Kitöltés időpontja:
15.09.2025.

Előadás felelőse:
dr. Kerekes Erzsébet,
egyetemi adjunktus

Szeminárium felelőse:
Kerekes Erzsébet

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
29.09.2025.

Intézetigazgató:
.....